

A JUGOSZLÁV KOMMUNISTA SZÖVETSÉG KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÉS A JUGOSZLÁV SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG ELNÖKSÉGÉNEK KIÁLTVÁNYA

A Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság munkásosztályához, dolgozóihoz és polgáraihoz, nemzeteihez és nemzetiségeihez!

Meghalt Tito elvtárs. 1980. május 4-én 15 óra 5 perckor Ljubljánában megszűnt dobogni Josip Broz Titónak, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnökének, a JSZSZK Elnöksége elnökének, a Jugoszláv Kommunista Szövetség elnökének, Jugoszlávia marsalljának, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Fegyveres Erői főparancsnokának a szíve.

Nagy fájdalom és mély gyász sújtja hazánk munkásosztályát, nemzeteit és nemzetiségeit, minden polgárunkat, minden munkást, katonát, bajtársat, földművest, értelmiségit, minden alkotót, pionírt és ifjat, leányt és anyát.

Tito elvtárs egész életében a munkásosztály és minden dolgozó érdekeiért és történelmi céljaiért, nemzeteink és nemzetiségeink legnemesebb eszméiért és vágyaiért harcolt. Tito a mi legkedvesebb elvtársunk. Hét évtizeden át küzdött a forradalmi munkásmozgásban. Hat évtizeden át tömörítette a jugoszláv kommunisták sorait. Több mint négy évtizeden át a legméltóbban látta el pártunkban a legfelelősebb tisztséget. Hős vezető volt nagy népfelszabadító háborúnkban és szocialista forradalmunkban. Három és fél évtizeden át állt szocialista hazánk élén és építette be országunkat és az új társadalomért vívott harcunkat a világtörténelembe, bebizonysítva és megmutatva azt, hogy történelmünk legnagyobb egyénisége. Létünk és fejlődésünk sorsdöntő korszakaiban Tito bátran és méltóságteljesen vitte forradalmunk proletár zászlaját, kitartóan és elvszerűen kötődött a népek és az emberek sorsához egész életé-

vel, munkásságával, a nagy forradalmár, alkotó és népvezér humanizmusával.

Tito nemcsak a világ látnoka, bírálója és magyarázója volt. Látta a társadalmi mozgás objektív feltételeit és törvényszerűségeit. A nagy eszméket és gondolatokat a milliós néptömegek akciójává alakította át. Ezek a tömegek Titóval az élen korszakalkotó, haladó társadalmi átalakulást valósítottak meg.

Forradalmi műve örökre bekerült Jugoszlávia nemzeti és nemzetiségi történetébe és a szabadságszerető emberiség történetébe.

A régi Jugoszlávia legnehezebb körülményei között, amikor üldözték és bebörtönözték, Tito rendíthetetlen forradalmár maradt. Átélté pártunk tömegesítésének minden nehézségét. Tömörítette a párt sorait, és megszervezte a tömegszervezeteket. Sztrájkokat, politikai harcokat és akciókat vezetett. Küzdött a szektásság, a frakciózás és az opportunizmus ellen. Kommunistákat nevelt a tömegek irányítására, külön figyelmet fordított a fiatalokra és Jugoszlávia ifjú kommunistáinak munkájára. Tudta, hogy munkásmozgalmunkat nem lehet kívülről irányítani, sem bármely nemzetközi központból. Meggyőződése volt, hogy csak az önálló, egységes párt tehet eleget munkásosztálya és népe iránti kötelességének. A fasiszmus előretörésének idején sikerült átszerveznie, megerősítenie és mozgósítania a kis létszámú pártot, rámutatva arra, hogy csak az a párt, amely beépült a tömegekbe, harcolhat a tömegekkel együtt a szocialista eszméért. Tito útját követve Jugoszlávia kommunistái elnyerték a nép bizalmát, az első sorokban harcoltak a régi Jugoszlávia reakciós, hegemonista rendszere és a fasiszmus ellen.

Amikor a fasiszta imperializmus közvetlen veszély lett, amikor leigázták országunkat, amikor nemcsak Jugoszlávia sorsáról, hanem az emberiség jövőjéről is szó volt, Tito elvtárs egy pillanatig sem ingadozott. A Jugoszláv Kommunista Párt Központi Bizottsága élén harcba vezette nemzeteinket és nemzetiségeinket a túlerőben lévő és az állig felfegyverzett ellenség ellen. Pártunk mint osztály- és nemzeti erő ebben a harcban is azonosult a nép törekvéseivel és érdekeivel, kész volt ezekben a legsúlyosabb pillanatokban is a végsőkig osztozni a nép sorsában.

Amikor egész Európa le volt igázva és a fasiszmus hatalmának csúcspontján állt, amikor a hitleri Németország haderői mind jobban Kelet felé nyomultak, Népfelszabadító Hadseregünk Titóval az élén a leigázott Európa szívében szabad területet hozott létre. Jugoszlávia népfelszabadító hadserege és partizánosztagai lekötöt-

tek több tucat fasiszta hadosztályt, és harcuk erőteljesen szerves része lett az általános antifasiszta szövetségi erők frontjának.

Ebből a harcból nőtt ki dicső Népfelszabadító Hadseregünk, amely a hazánk felszabadításáért vívott záróhadműveletekben 800 000 harcost számlált. A világ csodálta Tito harcedzett hadseregének diadalát; az egész világon kérdezték, hogyan volt lehetséges, hogy néhány tízezernyi kommunista és fiatal forradalmár ilyen széles néptömegeket indított el legnagyobb történelmi harcukba.

Pártunk és Tito elvtárs a kezdettől fogva a népfelszabadító harc és szocialista forradalom jellegét kölcsönözték ennek a küzdelemnek. Tito elvtárs tudta, hogy az ilyen harchoz és a győzelemhez a néptömegek széles frontja szükséges.

A felszabadított területeken a népfelszabadító bizottságok és Jugoszlávia Antifasiszta Népfelszabadító Tanácsa lefektette az új Jugoszlávia alapjait. A demokratikus népi föderatív közösség végleges megalakítására az AVNOJ jajcei második ülésén került sor. Jugoszlávia népei eltökélt harcukkal a felszabadító háborúban kezükbe vették sorsuk irányítását. Részvételük nélkül többé nem lehetett jövőjükről dönteni.

A népfelszabadító háborúban minden nemzetünk és nemzetiségünk harcolt saját nemzeti felszabadulásáért és az új Jugoszláviáért, a nemzetek és nemzetiségek testvéri és egyenrangú szabad közösségéért. A mai és a jövő nemzedékei nem fogják elfelejteni, hogy a testvériség és az egység forradalmunk és Tito elvtárs fogadalmi irányelve. Tito elvtárs harcolt a régi Jugoszlávia a nemzeti elnyomás politikája ellen. Szembeszállt az ország szétzúzására irányuló kísérletekkel. Mindig szilárdan meg volt győződve, hogy nemzetünk és nemzetiségeink csak akkor őrizhetik meg létüket, függetlenségüket és szabadságukat és csak akkor építhetik zavartalanul a szocialista öngazgatási viszonyokat, ha a szocialista közösségre, szolidaritásra és kölcsönösségre támaszkodnak. Tito elvtárs hangsúlyozta, hogy közös létérdeünk megőrizni és megszilárdítani egységünket és kiépíteni a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságot, egyenrangú nemzeteink és nemzetiségeink közösségét. Tudta, hogy erre késztet bennünket a sorsközösség, a történelmi egymásrautaltság és az idegen hódítók elleni évszázados harc, az az érzés, hogy mindenki úr legyen a saját házában. Azoktól a marxista elvektől vezérelve, hogy az osztályharc elszakíthatatlanul összefügg a nemzetivel, küzdött a nacionalizmus, a sovinizmus, a türelmetlenség, a

hegemonizmus és a dominancia ellen. Ellenezte az unitarizmus és a szeparatizmus minden formáját.

Erős szocialista közösségünket a háborúban és a forradalomban alapoztuk meg, és ez jövőnk tartós záloga. Testvériségünk és egységünk sorsdöntő jelentőségét Tito mindenkor a legnagyobb forradalmi vívmányunknak tartotta, amelyre úgy kell vigyáznunk, mint a szemünk fényére.

Tito elvtárs hatalmas emberi áldozatok árán és harcban megfogant hadseregünk főparancsnoka és megteremtője is egyben. Népfelszabadító háborúba vezette ezt a hadsereget, amelynek sem fegyvere, sem katonái kiképzése, sem hadtápjá, sem gyára nem volt. Megvolt viszont a Jugoszláv Kommunista Szövetség világosan kijelölt irányvonala, szilárd akarata és elszántsága, néptömegeink nagy hazafisága, hogy ne törődjön bele a megszállásba, a rabságba és országunk feldarabolásába.

Tito fegyveres erőink stratégiájának és taktikájának a megteremtője is. Minden ütközet és minden győzelem vezetője, sugalmazója és közvetlen irányítója. Egyesítette népeink szabadságvágyát és forradalmi eltökéltségét, s Tito az, aki a népfelszabadító háborúban megteremtette a forradalmi általános népvédelmi háború koncepcióját és doktrínáját, amelyben minden polgár katona, és minden katona polgár is egyben. Tito közvetlen vezetésével fegyveres erőink a háború utáni szakaszban szocialista öngazgatásunk részévé, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság szabadságának és integritásának megbízható támaszává váltak. Tito alapozta meg általános honvédelmi fejlődésünket és jelölte ki annak irányát, ő fejlesztette a haditudományokat, amelyeknek alap gondolata — „másét nem akarjuk, a magunkét nem adjuk”.

Egy ilyen népi forradalom tapasztalatából valósult meg a felfegyverzett nép marxi tétele, amely szerint fegyveres erőink harci készsége és sorainak egysége szabadságunk és függetlenségünk, testvériségünk és egységünk megőrzésének, nemzetünk és nemzetiségeink egyenrangúságának és öngazgatású szocializmusunk akadálytalan fejlődésének a záloga.

Tito elvtárs a szocialista társadalom mélyebb és sokoldalúbb lényegét és igazságát kutatta. Hitt a dolgozók, a munkásosztály alkotóerejében. Az volt a meggyőződése, hogy a szocializmusnak a dolgozó ember érdekét kell szolgálnia, hogy az az ő műve legyen, hogy a munkásosztály államában magának az osztálynak kell a

döntő szerepet játszania, s nem valaki másnak az ő nevében cselekedni.

Egész harcunk a munkásság legszélesebb rétegeire támaszkodott, és belőle merített erőt. Így alakulhatott ki a széles tömegeket tömörítő népfront, amelynek sorában azok voltak, akik szívükön viselték nemzeteink és nemzetiségeink szocialista öngazgatású testvéri közösségének vívmányait. A népfelszabadító háború tapasztalatainak és elgondolásainak alkotó marxista alkalmazásával született meg szocialista öngazgatásunk. Tito elvtárs mindig síkra szállt azért, hogy öngazgatási alapon megszervezett dolgozóink irányítsák a munkaeszközöket és a munka feltételeit, a társadalmi újratermelést és a küldött-rendszer révén az egész társadalmat. Emlékezünk Tito elvtárs szavaira, hogy a gyár a munkásoké, a föld pedig a parasztoké. Ez nem elvont propaganda értelmű jelszó, hanem szocialista viszonyaink átfogó programja.

Tito elvtárrsal együtt három évtizeden át gyűjtöttük öngazgatási tapasztalatainkat. Ez a mi gyakorlatunk mutatta meg, hogy a szocialista öngazgatás elősegíti az osztályuralom minden formájának eltörlését, felszabadítja a munkát, és teljesen érvényre juttatja az ember egyéniségét. Serkentés ez a nép kezdeményezésére és alkotására, lehetővé teszi közösségünk gyors társadalmi-gazdasági és kulturális fejlődését, meggyorsítja szocialista demokráciánk terjedését, és az etatista-bürokrata viszonyoknak társadalmi életünk minden területén való kiküszöbölését. A szocialista öngazgatás munkásosztályunk, nemzeteink és nemzetiségeink pótolhatatlan vívmánya lett, egyben szocialista társadalmi építésünk alapja. Tito szavai vezetnek bennünket, hogy forradalmunknak tántoríthatatlanul hűnek kell maradnia az alapvető elképzelésekhez, azokhoz az emberi vonásokhoz, amelyek állandóan széles teret biztosítanak az emberi szabadságoknak, és nem ismernek megalkuvást azok iránt akik veszélyeztetik vívmányait és meg akarják változtatni irányát.

A szocialista öngazgatás ugyanakkor megköveteli a nagy felelősséget, szolidaritást, a közösségi szellemet, a kollektív munka és felelősség ápolását és fejlesztését. Ez egyike azoknak az utolsó üzeneteknek, amelyeket Tito elvtárs ránk hagyott.

Tito Jugoszláviájának külpolitikája a mai világ leghaladóbb politikai irányelveinek szerves része. Tito elvtárs sohasem engedett a nyomásnak, nem hátrált meg semmiféle nemzetközi erőszak előtt, amely az erősebb jogára épült. Jugoszlávia mindig eltökélten har-

colt az imperializmus, a nemzeti elnyomás, mindennemű dominancia és hegemonia ellen.

Tito erélyesen szembehelyezkedett a világ tömbökre való felosztottságával. Tito az elnemi kötelezettség politikájának és mozgalmának egyik megalapítója. A békeszerető világ magáévá tette az elnemi kötelezettség politikáját mint a tömbökre osztottság és az érdek- valamint befolyási övezetek körüli vetélkedés egyetlen alternatíváját. Tito elvtárs mindig szem előtt tartotta, hogy békében az elnemi kötelezettséggel lehet megteremteni a legtartósabb alapot a népeknek és országoknak a függetlenségért, az önállóságért és az általános társadalmi haladásért folyó sikeres harcához.

Tito elvtárs jelentős mértékben hozzájárult a szocialista Jugoszlávia nemzetközi érvényesüléséhez. A népek és államok egyenjogú politikai és gazdasági kapcsolatainak fáradhatatlan építője volt. Odaadásának eredményeként Jugoszlávia baráti kapcsolatokat és fejlett együttműködést alakított ki minden kontinens népeivel és országaival. Kiemelkedő államférfiak a világ polgára elnevezéssel tisztelték meg Titót. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői hatodik havannai csúcsértekezletükön külön határozatban egyhangúlag megköszönték Tito elvtársnak az elnemi kötelezettség politikájának és mozgalmának érvényesítésében és fejlesztésében végzett két évtizedes munkáját. A békeszerető nemzetközi közvélemény is szüntelenül elismeréssel adózott Tito elvtársnak azért az eltökélt és következetes munkájáért, amelyet az elnemi kötelezettség fejlesztésében, eredeti elveinek megőrzésében fejtett ki.

Tito jelképe lett korunknak, a nemzetek és az ember felszabadulása korának, amikor egyre inkább az újonnan felszabadult és független országok és népek lépnek a világ színpadára.

Tito megbízható, igaz barátja volt mindazoknak a népeknek és felszabadítási mozgalmaknak, amelyek nemzeti felszabadulásukért küzdöttek. Tito sugallatára mindig következetesen segítettek és segítjük világszerte a népfelszabadító és egyéb haladó szellemű mozgalmakat.

Jugoszlávia továbbra is következetesen halad ezen a titói úton.

Tito elvtárs eltökélt védelmezője volt minden nép és forradalmi mozgalom jogának, hogy saját, eredeti, független utat járjanak a szocializmus építésében. Eltökélten harcolt azért, hogy minden párt politikai irányvonalát a nemzeti sajátosságokkal összhangban alakítsa ki. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az internacionalista szolidaritás csak minden párt teljes egyenjogúságának, függetlenségé-

nek valamint a saját munkásosztálya és népe előtti önálló felelősségének alapjára épülhet.

Tito tántoríthatatlanul követelte, hogy a kommunisták és munkáspártok és mozgalmak viszonya az egyenjogúságon, a be nem avatkozáson, az önállóságon, minden pártnak és népnek a maga népéért és munkásosztályáért vállalt felelősségén alapuljon. A szocializmus csak úgy válhat világfolyamattá, ha felszabadítják a haladó erőket és elfogadják azt, hogy a szocializmusért folyó harc különféle útjai objektív törvényszerűségek. Ez volt Tito hozzájárulása a nemzetközi viszonyokhoz, a munkás- és haladó mozgalom egészének erősítéséhez.

Jugoszlávia nemzetei és nemzetiségei,
munkások, dolgozók és polgárok,
a fegyveres erők tagjai, fiatalok!

Mindenben, ami ma Jugoszláviát jelképezi, amire ma büszkék vagyunk, amit fejlesztünk és amit eltökélten minden erőnkkel védeni fogunk — Tito műve, forradalmi és alkotói nagysága rejlik: az egyenjogú nemzetek és nemzetiségek szocialista szövetségi közössége, a testvériség és egység, a szocialista öngazgatás, az elnemkötelezettség, függetlenségünk, országunk haladása és építése, hadseregünk szilárdsága, az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem.

Bátor, kitartó, igazságos és emberséges volt. Mindannyian büszkék vagyunk Tito történelmi alakjára. Tito nemcsak a felszabadító háború hőse, a szocialista építés fáradhatatlan munkása volt, sokkal több ennél — jelkép —, ihlető, ösztönző, bátorító. Tito a forradalmi eszmék kiapadhatatlan forrása.

Jugoszlávia kommunistái!

Adósai vagyunk Titónak, a mi művünknek és a művének, Jugoszlávia nemzeteinek és nemzetiségeinek, munkásosztályának, dolgozóinak és polgárainak, a haladó szellemű embereknek és barátoknak szerte a világon. A történelemnek!

Csak a Kommunista Szövetség egységével, fokozott kollektív munkájával, felelősségével és teljes mozgósításával tölthetjük be azt a hatalmas űrt, amelyet Tito elvtárs halála hagyott sorainkban.

Jugoszlávia polgárai!

Josip Broz Tito, a munkásharcos, a forradalom katonája, a nép fia, a világ polgára egész forradalmi és emberi mivoltában szívén viselte a munkásosztály, a nép, az ember ügyét.

Hazánkban a megrendülés csöndjének ebben a pillanatában to-

vább dobognak azok a szívek, amelyeket ő szeretett és amelyek őt szerették, az ő hevével és nemeslelkűségével lángolnak.

Megtiszteltetés, hogy részesei vagyunk annak a forradalomnak és kornak, amelyben Tito elvtárs tevékenykedett. Hogy ahhoz a közösséghez tartozunk, amelyet vele együtt teremtettünk meg a csatatéren, amelyet vele együtt fejlesztettünk a békében. Megtiszteltetés, hogy abban az országban élünk, amelyet olyan kiválóan képviselt. Megtiszteltetés és dicsőség, hogy történelmünkben van Tito.

Megtiszteltetés volt harcolni és élni Titóval.

A jelen és a jövő nemzedékei mélységesen hálásak Tito elvtársnak, és folytatják halhatatlan művét.

A Jugoszláv Kommunista Szövetség Központi
Bizottsága

A Jugoszláv Szocialista Szövetségi
Köztársaság Elnöksége